

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

 (О.Б. Жильцов)
« _____ » 2023

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Альтернативна та допоміжна комунікація

для студентів

спеціальності	016 Спеціальна освіта
освітнього рівня	другого (магістерського)
освітньої програми	016.00.02 Втручання при аутизмі

Київ – 2023

Розробники:

Куценко Тетяна Олександрівна, старший викладач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Лопатинська Наталія Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Викладачі:

Лопатинська Наталія Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Куценко Тетяна Олександрівна, старший викладач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Протокол від 28.08.2023 р. № 14

Завідувач кафедри _____ (Олена МАРТИНЧУК)
(підпис)

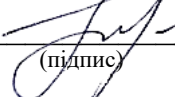
Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми) _____

(назва освітньої програми) 016.00.02 Втручання при аутизмі

28.08.2023 р. № 14

Керівник освітньої програми _____ (Тетяна СКРИПНИК)
(підпис)

Робочу програму перевірено

Заступник директора/декана _____ (Роман ПАВЛЮК)
(підпис)

Пролонговано:

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р. Протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р. Протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р. Протокол №__
(підпис) (ПІБ)

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р. Протокол №__
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	5/150	
Курс	1-2	-
Семестр	2-3	-
Обсяг кредитів	5	-
Обсяг годин, в тому числі:	150	-
Аудиторні	40	-
Модульний контроль	10	-
Семестровий контроль	30	-
Самостійна робота	70	-
Форма семестрового контролю	Екзамен	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формувати здатність розробляти та впроваджувати інноваційні технології у межах альтернативної та допоміжної комунікації, що охоплює: оцінювання комунікативних ресурсів та дефіцитів в осіб з аутизмом; визначення потреб цих осіб у засобах для спілкування, взаємодії й навчання; налагодження узгодженої командної взаємодії для застосування цих технологій у різних сферах життєдіяльності осіб з РАС (у закладі освіти, вдома і за його межами) та відстеження динаміки успіху.

Завдання:

Відповідно до освітньо-професійної програми 016.00.02 Втручання при аутизмі зі спеціальності 016 Спеціальна освіта для другого (магістерського) рівня вищої освіти

– *формувати загальні компетентності:*

ЗК-8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях;

ЗК-9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);

– *формувати спеціальні (фахові, предметні) компетентності:*

СК-2. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методики і технології корекційно-розвивальної роботи з особами з особливими освітніми потребами, зокрема з особами з розладами аутистичного спектра.

СК-3. Здатність здійснювати діагностико-аналітичну, корекційно-розвивальну, консультативну діяльність з урахуванням особливих освітніх потреб здобувачів.

СК-4. Здатність ефективно взаємодіяти з батьками, колегами, іншими фахівцями у процесі психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами на засадах партнерства.

СК-8. Здатність до організації процесу навчання, виховання й розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного освітнього середовища

СК-9. Здатність до організації безпечного і здоров'язбережувального освітнього середовища, у тому числі інклюзивного освітнього середовища.

СКУ-11. Здатність до планування та надання системної допомоги особам з аутизмом та їхнім родинам.

3. **Результати навчання за дисципліною**

РН 3. Розробляти та впроваджувати інноваційні методики і стратегії втручання для осіб з особливими освітніми потребами, зокрема з розладами аутистичного спектра, генерувати нові ідеї для удосконалення навчання, виховання, розвитку та соціалізації цих осіб.

РН 4. Добирати та застосовувати ефективні методики комплексного оцінювання розвитку дітей, рефлексувати та критично аналізувати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рівень освітньої підтримки.

РН 6. Встановлювати ефективну взаємодію з батьками, колегами, фахівцями, різними соціальними інституціями з метою забезпечення якості спеціальної та інклюзивної освіти на засадах партнерства.

РН 7. Робити фаховий внесок до професійних знань і практики та оцінювання результатів діяльності команди у сфері психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому середовищі, мотивувати учасників команди супроводу до досягнення спільних цілей.

РН 13. Розробляти та реалізовувати заходи зі створення безпечного і здоров'язбережувального освітнього середовища, забезпечувати його якість та ефективність освітнього процесу з урахуванням особливих освітніх потреб, можливостей та здібностей дітей.

РНУ 15. Планувати і надавати системну допомогу особам з аутизмом та їхнім родинам.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Ус бог о	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Сам ості йна
		Л е к ц і ї	С е м і н а р и	П р а к т и ч н і	Л а б о р а т о р н і	І н д и в і д у а л ь н і	
Змістовий модуль 1.							
Поведінкова концепція комунікації та альтернативні засоби спілкування							
Тема 1. Поведінкові підходи як передумова впровадження АДК.	12	2	2	-	-	-	8
Тема 2. Визначення комунікативних ресурсів та дефіцитів у дитини з аутизмом для вибору стратегій АДК.	12	2	-	2	-	-	8
Модульний контроль.	2						
Разом	26	4	2	2	-	-	16
Змістовий модуль 2.							
АДК та полімодальний підхід							
Тема 3. Використання предметів та різних видів зображень для АДК.	14	2	2	2	-	-	8
Тема 4. Поєднання символів, жестів і мовлення у системі альтернативної та допоміжної комунікації.	14	2	2	2	-	-	8
Модульний контроль.	2						
Разом	30	4	4	4	-	-	16
Змістовий модуль 3.							
Системність у використанні АДК							
Тема 5. PECS як система АДК.	16	2	2	2	-	-	10
Тема 6. Комунікативні дошки і книги. Електронні засоби комунікації.	14	2	-	2	-	-	10
Модульний контроль.	2						
Разом	32	4	2	4	-	-	20
Змістовий модуль 4							
Індивідуальні системи АДК							
Тема 7. Індивідуальні системи АДК для дитини з аутизмом в освітньому середовищі.	12	2	2	-	-	-	8
Модульний контроль.	2						
Разом	14	2	2	-	-	-	8
Змістовий модуль 5							
Стратегії впровадження альтернативної та допоміжної комунікації							
Тема 8. Розроблення і реалізація стратегій альтернативної та допоміжної комунікації для дітей	16	2	2	2	-	-	10

з РАС.							
Модульний контроль.	2						
Разом	18	2	2	2	-	-	10
Підготовка та проходження контрольних заходів.	30						
Усього за навчальну дисципліну	150	16	12	12	-	-	70

5. Програма навчальної дисципліни.

Змістовий модуль 1

«Поведінкова концепція комунікації та альтернативні засоби спілкування»

Тема 1. Поведінкові підходи як передумова впровадження АДК.

Комунікація: визначення та функції. Поведінкові підходи до розуміння та аналізу поведінки (Б. Скіннер). Категорії та функції комунікативної поведінки. Сутність та види альтернативних та допоміжних засобів комунікації. Класифікація АДК.

Ключові слова: аутизм, вербальна поведінка, прикладний аналіз поведінки, комунікація.

Рекомендована основна література [3-5]

Рекомендована додаткова література [1, 8, 11, 13-16, 19, 21].

Тема 2. Визначення комунікативних ресурсів та дефіцитів у дитини з аутизмом для вибору стратегій АДК

Типи комунікативних труднощів і можливостей у дітей. Матриця спілкування. Діагностичні методики зі шкалами/можливістю оцінки комунікативних і мовленнєвих навичок. ADOS, CARS, Vineland-II.

Ключові слова: аутизм, вербальна поведінка, прикладний аналіз поведінки, комунікація.

Рекомендована основна література [1, 2, 4, 5]

Рекомендована додаткова література [4, 13, 15, 16-18, 19].

Змістовий модуль 2

«АДК та полімодальний підхід полімодальна комунікація комунікативна полімодальність»

Тема 3. Використання предметів та різних видів зображень для АДК.

Комунікативні функції та модальність комунікації. Комунікативна модальність. Візуальні засоби АДК. Функції предметів як засобів АДК. Полісенсорність предметів. Комунікація за допомогою предметів. Візуальна підтримка як засіб впливу та керування поведінкою дітей з аутизмом.

Ключові слова: аутизм, комунікація, комунікативні функції, комунікативна модальність, візуальна підтримка, альтернативні засоби комунікації.

Рекомендована основна література [1-5]

Рекомендована додаткова література [1, 3, 7, 8, 11-15, 19, 21, 23, 28, 30].

Тема 4. Поєднання символів, жестів і мовлення у системі альтернативної та допоміжної комунікації.

Жести як комунікативний засіб. Жестове мовлення для осіб зі зниженим слухом та жестове мовлення для осіб з аутизмом. Символи як комунікативний засіб. Символьне мовлення.

Ключові слова: аутизм, комунікація, альтернативні засоби комунікації, жестова мова, жестове мовлення.

Рекомендована основна література [1-5]

Рекомендована додаткова література [1, 3, 7, 8, 11-15, 19, 21, 23, 28, 30].

Змістовий модуль 3 **«Системність у використанні АДК»**

Тема 5. PECS як система АДК.

Унікальність та можливості карток PECS. Основні поняття системи PECS. Основні етапи впровадження PECS: мета, задачі, зміст та результати кожного етапу. Особливості припинення застосування карток PECS.

Ключові слова: аутизм, мовлення, комунікація, PECS.

Рекомендована основна література [1-5]

Рекомендована додаткова література [1, 3, 7, 8, 10, 11-15, 19, 21, 23, 28, 30].

Тема 6. Комунікативні дошки та книги. Електронні засоби комунікації.

Забезпечення унікальних потреб дитини з РАС в комунікації за допомогою індивідуально створених систем АДК. Поєднання різних видів АДК. Забезпечення супроводу дитини в освітньому середовищі. Форми реалізації індивідуальної системи АДК в інклюзивному середовищі. Візуальна підтримка як метод з науково доведеною ефективністю. Візуальний розклад, правила, рутини, алгоритми.

Ключові слова: аутизм, мовлення, комунікація, комунікативні потреби, комунікативні дошки, електронні комунікатори.

Рекомендована основна література [1, 2, 4, 5]

Рекомендована додаткова література [1, 3, 7, 8, 10, 11-15, 19, 21-23, 28, 30].

Змістовий модуль 4 **«Індивідуальні засоби АДК»**

Тема 7. Індивідуальні системи АДК для дитини з аутизмом в освітньому середовищі.

Індивідуальний підхід під час вибору та впровадження системи АДК для дитини з аутизмом в інклюзивному освітньому середовищі. Оцінка потреб. ППР як орієнтир для формулювання потреб дитини та планування стратегії навчання і розвитку.

Ключові слова: аутизм, мовлення, комунікація, освітнє середовище, інклюзивне освітнє середовище, ППР.

Рекомендована основна література [1-5]

Рекомендована додаткова література [1, 2, 4-6, 9, 10, 15, 19, 21, 25].

Змістовий модуль 5

«Стратегії впровадження альтернативної та допоміжної комунікації»

Тема 8. Розроблення і реалізація стратегій альтернативної та допоміжної комунікації для дітей з РАС.

Підходи та принципи розробки АДК для дитини з аутизмом. Розмаїття засобів та інструментів АДК. Взаємозамінність та доповнення систем АДК. Логіка вибору системи/засобу АДК для конкретної дитини з аутизмом. Використання альтернативних методів комунікації у процесі адаптивного навчання дітей із інтелектуальними порушеннями. Застосування методики ТАН-СОДЕРБЕРГ у центрах навчальної діяльності.

Ключові слова: аутизм, мовлення, комунікація, інклюзивне освітнє середовище, ППР, альтернативна та допоміжна комунікація.

Рекомендована основна література [1, 2, 4, 5]

Рекомендована додаткова література [1, 6, 7, 9, 12, 13, 15, 16, 18-20, 21, 25].

6. Контроль навчальних досягнень**6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів з дисципліни**

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4		Модуль 5	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1
Відвідування семінарських занять	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1
Відвідування практичних занять	1	1	1	2	2	2	2	0	0	1	1
Робота на семінарському занятті	10	1	10	2	20	1	10	1	10	1	10
Робота на практичному занятті	10	1	10	2	20	2	20	0	0	1	10
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10	2	10	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом		-	95	-	81	-	70	-	42		53
Максимальна кількість балів: 305											
Розрахунок коефіцієнта: $k = 305/60 = 5,08$											
Іспит 40 балів											

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Змістовий модуль 1. «Поведінкова концепція комунікації та альтернативні засоби спілкування»

Тема 1. Поведінкові підходи як передумова впровадження АДК (8 год.).

Завдання. Опрацюйте статтю Bondy, A., Horton, C., & Frost, L.. (2020). Promoting Functional Communication Within the Home. *Behavior Analysis in Practice*, 13(2), 321–328. <https://doi.org/10.1007/s40617-020-00439-6>

Напишіть тези до статті, що висвітлювали би стан сформованості найважливіших комунікативних навичок у дітей з РАС.

Прикріпіть роботу до відповідного завдання в ЕНК.

Форма подання: письмова робота (тези).

Критерії оцінювання (тези):

Критерії оцінювання	Вищий стандарт (1)	Відповідає стандартам (0,75)	Наближення до стандартів (0,5)	Ниже стандартів (0)
Послідовність та аргументація	Аргументи щодо підтвердження думок подаються у логічному порядку, що надає цікавості та полегшує сприймання інформації.	Аргументи надаються у досить логічному порядку, що дозволяє досить легко полегшити сприймання інформації.	Деякі деталі та аргументи подано неочікувано та нелогічно, що відволікають і роблять інформацію не структурованою.	Багато деталей або аргументів наведено в неочікуваному або нелогічному порядку.
Актуальність наповнення	Уся інформація пов'язана з темою та полегшує її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Уся інформація пов'язана з темою, більшість полегшує її розуміння. Уся інформація має посилання на джерело.	Уся інформація стосується теми. Більшість інформації має посилання на джерело.	Уся інформація не стосується теми АБО декілька фактів не містять посилання на джерело.
Фахова термінологія	Студент/ка завжди використовує правильну термінологію та позначення, що дозволяють легко зрозуміти, що було зроблено.	Студент/ка зазвичай використовує правильну термінологію та позначення, що дозволяє досить легко зрозуміти, що було зроблено.	Студент/ка використовує правильну термінологію та позначення, але іноді складно зрозуміти, що було зроблено.	Студент/ка використовує загато термінології та позначень або часто недоречно їх використовує.
Грамотність письма	Студент/ка не допускає помилок в граматиці чи правописі.	Студент/ка робить 1-2 помилки в граматиці чи правописі.	Студент/ка робить 3-4 помилки в граматиці чи правописі.	Студент/ка робить більше 4 помилок в граматиці чи правописі.
Дотримання дедлайнів	Студент/ка дотримується терміну виконання завдань; своєчасно завантажує їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка зазвичай дотримується терміну виконання завдань; завантажує із незначним запізненням їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка іноді не дотримується терміну виконання завдань; завантажує зі значним запізненням їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка не дотримується терміну виконання завдань; не завантажує їх у систему ЕНК або не здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.
Всього	5 балів			

Тема 2. Визначення комунікативних ресурсів та дефіцитів у дитини з аутизмом для вибору стратегій АДК (8 год.).

Завдання. Заповніть матрицю «Рівні комунікації та мотиви спілкування»

Мотиви спілкування	Відмова	Отримання бажаного				Соціальна взаємодія				Надання і пошук інформації			
Рівні спілкування													
Перед умисна поведінка													
Навмисна поведінка													
Нестандартне спілкування													
Традиційне спілкування													
Конкретні символи													
Абстрактні символи													
Мовлення													

Для роботи з таблицею використовуйте такі онлайн ресурси:

1. Communication matrix: <https://documents.nationaldb.org/products/Parent-Comm-Matrix-Final.pdf>
2. <https://www.communicationmatrix.org/uploads/pdfs/Communication%20Matrix%20Quest ions.pdf>
3. <https://www.communicationmatrix.org/uploads/pdfs/Communication-Matrix-Handbook-Russian.pdf>

Також актуалізуйте свої знання діагностичних методик зі шкалами/можливістю оцінки комунікативних і мовленнєвих навичок. ADOS, CARS, Vineland-II

Прикріпіть тези до відповідного завдання в ЕНК.

Форма подання: таблиця.

Критерії оцінювання (таблиця):

Критерії оцінювання	Вищий стандарт (1)	Відповідає стандартам (0,75)	Наближення до стандартів (0,5)	Ниже стандартів (0)
Зміст таблиці	Вся інформація, представлена в таблиці, є чіткою, точною та ретельно підбраною й проаналізованою.	Більшість інформації, представленої в таблиці, є чіткою, точною та ретельно підбраною.	Інформація, представлена в таблиці, є частково точною або не ретельно підбраною.	Інформація, представлена в таблиці, не є точною.
Узагальнення даних	Студент правильно та лаконічно робить узагальнення та презентує в таблиці розуміння теми.	Студент на достатньому рівні робить узагальнення та презентує в таблиці розуміння теми.	Студент не достатньо узагальнює та презентує розуміння теми.	Завдання не виконано.
Фахова термінологія	Студент/ка завжди використовує правильну термінологію та позначення, що дозволяють легко зрозуміти, що було зроблено.	Студент/ка зазвичай використовує правильну термінологію та позначення, що дозволяють досить легко зрозуміти, що було зроблено.	Студент/ка використовує правильну термінологію та позначення, але іноді складно зрозуміти, що було зроблено.	Студент/ка використовує замало термінології та позначень або часто недоречно їх використовує.
Грамотність письма	Студент/ка не допускає помилок в граматиці чи правописі.	Студент/ка робить 1-2 помилки в граматиці чи правописі.	Студент/ка робить 3-4 помилки в граматиці чи правописі.	Студент/ка робить більше 4 помилок в граматиці чи правописі.
Дотримання дедлайнів	Студент/ка дотримується терміну виконання завдань; своєчасно завантажує їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка зазвичай дотримується терміну виконання завдань; завантажує із незначним запізненням їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка іноді не дотримується терміну виконання завдань; завантажує зі значним запізненням їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка не дотримується терміну виконання завдань; не завантажує їх у систему ЕНК або не здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.
Всього	5 балів			

Тема 3. Використання предметів та різних видів зображень для АДК (8 год.).

Завдання. Опрацюйте матеріали:

https://aacbooks.net/books/UsingLowTechSymbolSystemsChildren/#_representing_meaning_through_objects_and_symbols,

https://aacbooks.net/books/UsingLowTechSymbolSystemsChildren/#_what_about_photographs,

<https://www.callscotland.org.uk/Common-Assets/quick-guides/QG-1408113957.pdf>

Напишіть та прикріпіть до відповідного завдання в ЕНК відповідь на запитання «Які 4-5 цілей можна досягти, використовуючи предмети та зображення в альтернативній та допоміжній комунікації?»

Форма подання: письмова робота.

Критерії оцінювання (письмова робота):

Критерії оцінювання	Вищий стандарт (1)	Відповідає стандартам (0,75)	Наближення до стандартів (0,5)	Ниже стандартів (0)
Відповідність завданню та глибина змісту	Відповідає завданню, демонструє здатність глибоко аналізувати і творчо упорядковувати та представляти інформацію.	Відповідає завданню, демонструє здатність аналізувати та упорядковувати інформацію.	У недостатньому обсязі відповідає завданню, неповним чином розкриває зміст завдання та упорядковує матеріал/інформацію.	Не відповідає завданню або демонструє недбале й поверхневе опрацювання матеріалу.
Структурні елементи	Чітко визначено та обрано потрібні структурні елементи та особливості, які представлено структурно-логічно.	Визначено та представлено структурні елементи завдання та їх особливості.	Не чітко визначено структурні елементи та/або особливості їх застосування.	Вкрай недостатньо інформації про структурні елементи в роботі.

Фахова термінологія	Студент/ка завжди використовує правильну термінологію та позначення, що дозволяють легко зрозуміти, що було зроблено.	Студент/ка зазвичай використовує правильну термінологію та позначення, що дозволяє досить легко зрозуміти, що було зроблено.	Студент/ка використовує правильну термінологію та позначення, але іноді складно зрозуміти, що було зроблено.	Студент/ка використовує замало термінології та позначень або часто недоречно їх використовує.
Грамотність письма	Студент/ка не допускає помилок в граматиці чи правописі.	Студент/ка робить 1-2 помилки в граматиці чи правописі.	Студент/ка робить 3-4 помилки в граматиці чи правописі.	Студент/ка робить більше 4 помилок в граматиці чи правописі.
Дотримання дедлайнів	Студент/ка дотримується терміну виконання завдань; своєчасно завантажує їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка зазвичай дотримується терміну виконання завдань; завантажує із незначним запізненням їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка іноді не дотримується терміну виконання завдань; завантажує зі значним запізненням їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка не дотримується терміну виконання завдань; не завантажує їх у систему ЕНК або не здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.
Всього	5 балів			

Тема 4. Поєднання символів, жестів і мовлення у системі альтернативної та допоміжної комунікації (8 год.).

Завдання. Опрацюйте системи символічних зображень (<http://www.mayer-johnson.com/>, <http://www.widgit.com/>, <https://www.n2y.com/symbolstix-prime/>, <http://www.blissymbols.co.uk/>, <https://makaton.org/>, <https://www.pictoselector.eu/>) та спрощених жестів (<http://www.makaton.org/>, <http://www.signalong.org.uk/>, <http://www.pagetgorman.org/>, <http://british-sign.co.uk/>, <https://www.handspeak.com/>) для формування комунікативних повідомлень. Складіть словник базових понять для дитини з аутизмом із слів, символів та жестів. До словника повинно входити 10-12 понять (назви предметів, дій, ознак предметів або дій тощо), за допомогою яких можна скласти соціальну історію/описати правила поведінки/скласти алгоритм дій (рутин). Роботу оформіть у вигляді таблиці. Корисний ресурс: як підбирати слова та поняття в словник дитини <https://aaccommunity.net/ccs/choosing-words/> .

Прикріпіть роботу до відповідного завдання в ЕНК.

Форма подання: словник термінів у вигляді таблиці.

Критерії оцінювання (таблиця):

Критерії оцінювання	Вищий стандарт (1)	Відповідає стандартам (0,75)	Наближення до стандартів (0,5)	Ниже стандартів (0)
Зміст таблиці	Вся інформація, представлена в таблиці, є чіткою, точною та ретельно підбраною й проаналізованою.	Більшість інформації, представленої в таблиці, є чіткою, точною та ретельно підбраною.	Інформація, представлена в таблиці, є частково точною або не ретельно підбраною.	Інформація, представлена в таблиці, не є точною.
Узагальнення даних	Студент правильно та лаконічно робить узагальнення та презентує в таблиці розуміння теми.	Студент на достатньому рівні робить узагальнення та презентує в таблиці розуміння теми.	Студент не достатньо узагальнює та презентує розуміння теми.	Завдання не виконано.
Фахова термінологія	Студент/ка завжди використовує правильну термінологію та позначення, що дозволяють легко зрозуміти, що було зроблено.	Студент/ка зазвичай використовує правильну термінологію та позначення, що дозволяє досить легко зрозуміти, що було зроблено.	Студент/ка використовує правильну термінологію та позначення, але іноді складно зрозуміти, що було зроблено.	Студент/ка використовує замало термінології та позначень або часто недоречно їх використовує.
Грамотність письма	Студент/ка не допускає помилок в граматиці чи правописі.	Студент/ка робить 1-2 помилки в граматиці чи правописі.	Студент/ка робить 3-4 помилки в граматиці чи правописі.	Студент/ка робить більше 4 помилок в граматиці чи правописі.
Дотримання дедлайнів	Студент/ка дотримується терміну виконання завдань; своєчасно завантажує їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка зазвичай дотримується терміну виконання завдань; завантажує із незначним запізненням їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка іноді не дотримується терміну виконання завдань; завантажує зі значним запізненням їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка не дотримується терміну виконання завдань; не завантажує їх у систему ЕНК або не здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.
Всього	5 балів			

Тема 5. PECS як система АДК (10 год.).

Завдання.

Опрацюйте

статтю

https://www.researchgate.net/publication/346717781_Theoretical_Basis_of_PECs_Picture_Exchange_Communication_System

Підготуйте для учасників команди супроводу презентацію про особливості використання системи PECS.

Форма подання: результати подаються у вигляді презентації.

Критерії оцінювання (презентація):

Критерії оцінювання	Вищий стандарт (1)	Відповідає стандартам (0,75)	Наближення до стандартів (0,5)	Ниже стандартів (0,25)
Підготовленість	Студент/ка повністю підготовлений/на і вільно презентує матеріал (без використання тексту на папері)	Студент/ка здається досить підготовленим/ою, але користується власними записами на папері, при цьому не читаючи їх	Студент/ка дещо підготовлений/а, користується власними записами на папері, читаючи їх	Студент/ка не готова до презентації
Експертність	Демонструє достатнє розуміння обраного питання.	Демонструє хороше розуміння обраного питання.	Демонструє добре розуміння частин обраного питання.	Недостатньо розуміє обране питання
Обов'язкові елементи	Презентація включає всі обов'язкові елементи та додаткову інформацію з посиланнями на опрацьовану літературу.	Презентація включає всі обов'язкові елементи з посиланнями на опрацьовану літературу.	Презентація включає всі елементи, однак вони не розкриті і не обгрунтовані.	Відсутні декілька обов'язкових елементів.
Привабливість / дизайн	Презентація надзвичайно приваблива з точки зору дизайну, макету та акуратності.	Презентація приваблива з точки зору дизайну, макету та акуратності.	Презентація є досить привабливою, хоча може бути дещо неохайною.	Презентація оформлена без дотримання вимог.
Дотримання дедлайнів	Студент/ка дотримується терміну виконання завдань; своєчасно завантажує їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка зазвичай дотримується терміну виконання завдань; завантажує із незначним запізненням їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка іноді не дотримується терміну виконання завдань; завантажує зі значним запізненням їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка не дотримується терміну виконання завдань; не завантажує їх у систему ЕНК або не здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.
Всього	5 балів			

Тема 6. Комунікативні дошки та книги. Електронні засоби комунікації (10 год.).

Завдання. Опрацюйте матеріал про Комунікативні дошки (Communication boards:

<https://youtu.be/Nib6wCDpdhM> та <https://www.youtube.com/watch?v=dzUmS7fW3-k>) та

Електронні пристрої (<https://youtu.be/eruX6wvYWI0>) для комунікації та заповніть

порівняльну таблицю, яку потрібно розробити самостійно. Поміркуйте, за якими ознаками

(параметрами) можна порівнювати/співставляти ці два комунікативні засоби? У чому

переваги та обмеження кожного із засобів? Фото або скрін готової таблиці, написаної від

руки, прикріпіть до відповідного завдання до ЕНК.

Форма подання: таблиця.

Критерії оцінювання (таблиця):

Критерії оцінювання	Вищий стандарт (1)	Відповідає стандартам (0,75)	Наближення до стандартів (0,5)	Ниже стандартів (0)
Зміст таблиці	Вся інформація, представлена в таблиці, є чіткою, точною та ретельно підбраною й проаналізованою.	Більшість інформації, представленої в таблиці, є чіткою, точною та ретельно підбраною.	Інформація, представлена в таблиці, є частково точною або не ретельно підбраною.	Інформація, представлена в таблиці, не є точною.
Узагальнення даних	Студент правильно та лаконічно робить узагальнення та презентує в таблиці розуміння теми.	Студент на достатньому рівні робить узагальнення та презентує в таблиці розуміння теми.	Студент не достатньо узагальнює та презентує розуміння теми.	Завдання не виконано.
Фахова термінологія	Студент/ка завжди використовує правильну термінологію та позначення, що дозволяють легко зрозуміти, що було зроблено.	Студент/ка зазвичай використовує правильну термінологію та позначення, що дозволяє досить легко зрозуміти, що було зроблено.	Студент/ка використовує правильну термінологію та позначення, але іноді складно зрозуміти, що було зроблено.	Студент/ка використовує замало термінології та позначень або часто недоречно їх використовує.
Грамотність	Студент/ка не допускає	Студент/ка робить 1-2	Студент/ка робить 3-4	Студент/ка робить

письма	помилки в граматиці чи правописі.	помилки в граматиці чи правописі.	помилки в граматиці чи правописі.	більше 4 помилок в граматиці чи правописі.
Дотримання дедлайнів	Студент/ка дотримується терміну виконання завдань; своєчасно завантажує їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка зазвичай дотримується терміну виконання завдань; завантажує із незначним запізненням їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка іноді не дотримується терміну виконання завдань; завантажує зі значним запізненням їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка не дотримується терміну виконання завдань; не завантажує їх у систему ЕНК або не здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.
Всього	5 балів			

Тема 7. Індивідуальні системи АДК для дитини з аутизмом в освітньому середовищі.

(8 год.).

Завдання. Опрацюйте ППР дитини з аутизмом, проаналізуйте, яка індивідуальна система АДК може бути використана для задоволення її комунікативних потреб в освітньому середовищі. Письмово напишіть свою думку, пояснюючи вибір засобів АДК.

Форма подання: письмова робота (есе).

Критерії оцінювання (есе):

Критерії оцінювання	Вищий стандарт (1 б.)	Відповідає стандартам (0,75 б.)	Наближення до стандартів (0,5 б.)	Ниже стандартів (0 б.)
Позиція автора	Виклад позиції дає чітко та зрозуміле висловлювання позиції автора щодо теми есе.	Виступ дає чітко розуміння позиції автора з даної теми есе.	Виклад думок присутній, але не дає розуміння позиції автора.	Виклад позиції автора відсутній.
Розкриття теми	Творчо розкрито тему та викладено основні моменти для обговорення.	Розкрито тему та викладено основні моменти для обговорення.	В есе викладено деякі моменти для обговорення.	В есе не розкрито тему.
Послідовність	Аргументи щодо підтвердження думок подаються у логічному порядку, що надає цікавості та полегшує спостереження за авторським "баченням".	Аргументи надаються у досить логічному порядку, що дозволяє досить легко прослідкувати авторський хід думок.	Деякі деталі та аргументи подано неочікувано та нелогічно, що відволікає читача та робить есе трохи заплутаним.	Багато деталей або аргументів наведено в неочікуваному або нелогічному порядку, що відволікає читача та робить есе дуже заплутаним.
Узагальнення	Студент/ка коротко та лаконічно робить узагальнення.	Студент/ка використовує кілька речень, щоб точно описати.	Студент/ка точно резюмує більшу частину матеріалу, але має певне непорозуміння.	Студент/ка має значні труднощі щодо узагальнення статті.
Дотримання дедлайнів	Студент/ка дотримується терміну виконання завдань; своєчасно завантажує їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка зазвичай дотримується терміну виконання завдань; завантажує із незначним запізненням їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка іноді не дотримується терміну виконання завдань; завантажує зі значним запізненням їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка не дотримується терміну виконання завдань; не завантажує їх у систему ЕНК або не здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.
Всього	5 балів			

Тема 8. Розроблення і реалізація стратегій альтернативної та допоміжної комунікації для дітей з РАС (10 год.).

Завдання. Розробіть алгоритм проведення ТАН-вправи «Моє ім'я, моє прізвище»

Форма подання: результати подаються у вигляді алгоритму/схеми.

Критерії оцінювання (алгоритм/схема):

Критерії оцінювання	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Ниже стандартів
Розкриття змісту	Творчо та креативно розкрито зміст та структуру ТАН-вправи.	В повному обсязі розкрито зміст та структуру вправи.	Зміст та структуру вправи розкрито не в повному обсязі.	Не розкрито зміст і структуру вправи.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0
Етапи проведення	Проведення ТАН-вправи перелічено у необхідному порядку покроково. Кожен крок пронумеровано і подано у вигляді окремого завдання.	Проведення ТАН-вправи перераховано в логічному порядку, але кожен крок не пронумеровано та/або не оформлено окремими завданнями.	Етапи проведення ТАН-вправи перераховано, але їх розміщено не в логічному порядку.	Опис проведення ТАН-вправи не містить точного переліку етапів.
<i>Бали</i>	1,5	1	0,5	0

Матеріали	Всі матеріали та обладнання чітко та точно описані.	Майже всі матеріали та обладнання чітко і точно описані.	Більшість матеріалів та обладнання точно описані.	Багато матеріалів описано неточно або взагалі не описано.
	1	0,75	0,5	0,25
Дотримання дедлайну	Робота подана відповідно до зазначеного дедлайну.	Робота подана із запізненням до 12 год. від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням до 24 год. від зазначеного часу.	Робота подана із запізненням більше ніж 24 години від зазначеного часу.
<i>Бали</i>	1	0,75	0,5	0,25
Всього	5 балів			

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

№ МКР	Форма проведення	Критерії оцінювання	Кількість балів
МКР 1	Тестування	Правильна відповідь на тестове завдання	1 бал/ правильна відповідь, макс. – 25 б.
МКР 2	Тестування	Правильна відповідь на тестове завдання	1 бал/ правильна відповідь, макс. – 25 б.
МКР3	Тестування	Правильна відповідь на тестове завдання	1 бал/ правильна відповідь, макс. – 25 б.
МКР4	Тестування	Правильна відповідь на тестове завдання	1 бал/ правильна відповідь, макс. – 25 б.
МКР5	Тестування	Правильна відповідь на тестове завдання	1 бал/ правильна відповідь, макс. – 25 б.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Екзамен	Тестування	Правильна відповідь на тестове питання	Система оцінювання: теоретичні питання (1 бал), аналітичні питання (2 бали), практичні питання (5 балів). Всього 40 балів.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

Теоретичні

1. Розкрийте зміст поняття «комунікація».
2. Розкрийте зміст поняття «вербальна поведінка».
3. Розкрийте зміст поняття «альтернативні засоби комунікації».
4. Розкрийте поняття «допоміжні засоби комунікації».
5. Розкрийте поняття PECS.
6. Розкрийте поняття «комунікативні навички».
7. Розкрийте поняття «комунікативна матриця».
8. Розкрийте поняття «рівні спілкування».
9. Розкрийте поняття «соціальна взаємодія».
10. Розкрийте поняття «комунікативні ресурси».
11. Розкрийте поняття «комунікативні дефіцити».
12. Розкрийте поняття «модальність комунікації».
13. Назвіть групи користувачів допоміжної та альтернативної комунікації.

Аналітичні

1. Доведіть, яким чином 2-3 ідеї Б. Скінера позитивно вплинули на формування АДК.
2. Порівняйте поняття «комунікативні функції» та «модальність комунікації»
3. Розкрийте значення та особливості використання АДК при різних станах.

4. Схарактеризуйте види комунікації: вербальна та невербальна.
5. Розкрийте мету та завдання корекційно-педагогічної роботи з навчання допоміжної та альтернативної комунікації.
6. Розкрийте принципи корекційно-педагогічної роботи з навчання допоміжної та альтернативної комунікації.
7. Охарактеризуйте методичну основу етапів впровадження системи PECS.
8. Охарактеризуйте категорії комунікативної поведінки.
9. Охарактеризуйте функції комунікативної поведінки.
10. Охарактеризуйте 1-й етап впровадження системи PECS.
11. Охарактеризуйте 2-й етап впровадження системи PECS.
12. Охарактеризуйте 3-й етап впровадження системи PECS.
13. Охарактеризуйте 4-й етап впровадження системи PECS.
14. Охарактеризуйте 5-й етап впровадження системи PECS.
15. Охарактеризуйте 6-й етап впровадження системи PECS.
16. Охарактеризуйте візуальну підтримку як засіб регуляції поведінки дитини з аутизмом.
17. Охарактеризуйте форми альтернативної комунікації: тотальна, допоміжна, тимчасова, змішана.
18. Порівняйте типи комунікативних труднощів і можливостей у дітей із аутизмом.
19. Розкрийте відмінності у використанні піктограм у комунікації в побуті та використанні поведінкової системи комунікації через обмін символів, Picture Exchange Communication Symbols (PECS).
14. Порівняйте символи різних систем піктограм, розкрийте відмінності та схожості у зображеннях.
15. Розкрийте практичну значущість застосування засобів АДК в освітньому процесі.
16. Розкрийте сучасні підходи щодо організації допоміжної та альтернативної комунікації.
17. Розкрийте особливості взаємодії з громадськими, соціальними організаціями, закладами культури, освіти, охорони здоров'я щодо толерантного ставлення до осіб, які мають обмеження вербального мовлення.
18. Розкрийте особливості психолого-педагогічного супроводу сімей, які мають дітей з істотним обмеженням або повною відсутністю засобів комунікації.
19. Розкрийте особливості використання предметів, які оточують «немовленнєву» дитину в організації початкових форм комунікації.
20. Опишіть організацію діалогової взаємодії з використанням засобів допоміжної та альтернативної комунікації.
21. Опишіть процес оптимізації вибору засобів комунікації в залежності від форми і структури мовленнєвого порушення.

Практичні

1. За наведеним прикладом ІПР визначте можливі способи впровадження АДК, аргументуйте свій вибір.
2. За наведеним відео поведінки дитини з аутизмом запропонуйте засіб АДК, аргументуйте свій вибір.
3. Наведіть приклад соціальної історії для дитини з аутизмом дошкільного віку. Поясніть вибір теми, структурні елементи та алгоритм використання.
4. Наведіть приклад соціальної історії для дитини з аутизмом молодшого шкільного віку. Поясніть вибір теми, структурні елементи та алгоритм використання.
5. Продемонструйте алгоритм поступового введення візуальних засобів АДК.
6. Розробіть методичні рекомендації до використання діагностичної методики «Матриця спілкування» та складення профілю матриці.
7. Розробіть методичні рекомендації для батьків щодо особливостей

використання предметів, фотографій та зображень для організації початкових форм комунікації «немовленнєвої дитини».

8. Розробіть методичні рекомендації для вчителів спеціальної освіти щодо особливостей використання графічних символів під час організації освітньої та корекційно-відновлювальної роботи з дитиною, що має обмеження комунікації.

9. Складіть план ведення та підтримки «діалогу» з дітьми з ненавмисною комунікативною поведінкою шляхом використання методу базальної стимуляції. Обґрунтуйте доцільність використання даного методу.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) зі значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни «Альтернативна та допоміжна комунікація»

Разом: 150 годин: 16 годин – лекції, 12 годин – семінарські заняття, 12 годин – практичні заняття, 70 годин – самостійна робота, 30 – семестровий контроль, 10 годин – модульний контроль

Модулі	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2	
Назва модуля	«Поведінкова концепція комунікації та альтернативні засоби спілкування»		«АДК та полімодальний підхід»	
Кіл. балів за модуль	59 балів		81 бал	
Теми	1	2	3	4
Теми лекцій	Поведінкові підходи як передумова впровадження АДК. (1бал)	Визначення комунікативних ресурсів та дефіцитів у дитини з аутизмом для вибору стратегій АДК. (1бал)	Використання предметів та різних видів зображень для АДК. (1бал)	Поєднання символів, жестів і мовлення у системі альтернативної та допоміжної комунікації. (1бал)
Теми семінар. занять	Семінар 1 (1бал)	-	Семінар 2 (1бал)	Семінар 3 (1бал)
Робота на сем.зан	10 балів	-	10 балів	10 балів
Теми пр.зан	-	Практичне 1 (1бал)	Практичне 2 (1бал)	Практичне 3 (1бал)
Робота на практичному занятті	-	10 балів	10 балів	10 балів
Сам.роб.	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види пот.контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)		Модульна контрольна робота 2 (25 балів)	

Модулі	Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4	Змістовий модуль 5
Назва модуля	«Системність у використанні АДК.»		« Індивідуальні системи АДК.»	«Стратегії впровадження альтернативної та допоміжної комунікації.»
Кіл. балів за модуль	70 балів		42 бали	53 бали
Теми	5	6	7	8
Теми лекцій	PECS як система АДК. (1бал)	Комунікативні дошки та книги. Електронні засоби комунікації. (1бал)	Індивідуальні системи АДК для дитини з аутизмом в освітньому середовищі. (1бал)	Розробка і реалізація стратегій альтернативної та допоміжної комунікації для дітей з РАС. (1бал)
Теми семінар. занять	Семінар 4 (1бал)	-	Семінар 5 (1бал)	Семінар 6 (1бал)
Робота на сем.зан	10 балів	-	10 балів	10 балів
Теми практ. зан	Практичне 4 (1бал)	Практичне 5 (1бал)	-	Практичне 6 (1бал)
Робота на практ. занятті	10 балів	10 балів	-	10 балів
Сам.роб.	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види пот.контролю	Модульна контрольна робота 3 (25 балів)		Модульна контрольна робота 4 (25 балів)	Модульна контрольна робота 5 (25 балів)
Максимальна кількість балів 305 Розрахунок коефіцієнта: $k = 305/60 = 5,08$ Іспит 40 балів				

8. Рекомендовані джерела

Основні:

1. Боряк О., Косенко Ю. Альтернативна комунікація як засіб розвитку мовленнєвої діяльності дітей із комплексними порушеннями. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 35. Т. 1. 2021. С. 264–270.
2. Грицай О. С. Використання засобів альтернативної комунікації у роботі з дітьми з РАС. *Формування життєвої компетентності осіб з особливими освітніми потребами в системі позашкільної, спеціальної та інклюзивної освіти»: збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції*. Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2023. С. 337–341.
3. Скрипник Т. Роль візуальної підтримки в комунікативно-мовленнєвому розвитку дітей з аутизмом. *Актуальні проблеми педагогіки, психології та професійної освіти*. 2017. Вип. 1. С. 70-75. URL : <http://journals.uran.ua/appfo/article/view/107472>
4. Спеціальна педагогіка: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів / О. В. Мартинчук, І. М. Маруненко, К. В. Луцько ; ред. О. В. Мартинчук. Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2018. 364 с.
5. Чайка М. С., Усатенко Г. В., Кривоногова О. В. Теорія та практика використання альтернативної комунікації для осіб з особливими освітніми потребами : навч.-метод. посібник. Київ : ФОП Усатенко Г. В., 2021. 80 с. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/2022/02/22/Navch-metod.posibnyk.Teoriya.ta.praktyka.vykoryst.altern.komunik.dlya.osib.z.OOP.22.02.22.pdf>
6. Чайка М.С., Усатенко Г.В., Кривоногова О.В. Альтернативна і додаткова комунікація. *Допоміжні технології: можливості для розвитку і спілкування: електронне видання*. Київ, 2021. 30 с. URL : <http://www.dyvogra.com/uk/free-brochure-about-aac/>.

Додаткові:

1. Бистрова Ю.О., Коваленко В.Є., Чайка М.С. Технології роботи членів команди психолого-педагогічного супроводу в умовах інклюзивної освіти: методичний посібник до курсу «Основи тренінгу» (курс тренінгів). Київ, 2018.
2. Бодарева М. І. Інтерференція PECS і системи П. Гальперіна як оптимізація мовленнєвих розладів. *Інноваційна педагогіка*. Вип. 25. Том 1. Видавничий дім «Гельветика», 2020. С. 130–132.
3. Боряк О., Косенко Ю. Альтернативна комунікація як засіб розвитку мовленнєвої діяльності дітей із комплексними порушеннями. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 35. Т. 1. 2021. С. 264–270.
4. Голос безмовленнєвої дитини: посібник щодо формування мовленнєвої компетентності у дітей з особливими освітніми потребами засобами альтернативної комунікації / Творча група педагогів КУ Сумського НВК № 34 СМР: Шрамко Л. М., Куриленко І. М., Ковальчук Ш. П., Краузе В. В., Павленко М. С. Суми, 2018. 44 с. URL : <https://srnvk34.sumy.ua/wp-content/uploads/2021/02/posibnyk-golos-bezmovlennevoyi-dytyny.pdf>
5. Сльцова О.В. Поняття про систему ресс та її застосування у роботі з дітьми зі складними порушеннями розвитку. *Науковий вимір соціально-педагогічних проблем сьогодення: збірник матеріалів VII Міжнародної науково-практичної конференції (25 травня 2023 р., м. Ніжин) / за ред. О. В. Лісовця, С. О. Борисюк*. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2023. С. 372–377.
6. Казачінер О. С., Гордієнко І. В., Цись О. В. Стан проблеми використання

альтернативної та допоміжної комунікації дітьми з порушеннями мовленнєвого розвитку в Україні. *Інноваційна педагогіка*. Вип. 22. Т. 1. 2020. С. 60–63. DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2020/22-1.13>. URL:

http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2020/22/part_1/15.pdf

7. Клименко Л. Інтегрований підхід до корекційної роботи. *Вихователь-методист дошкільного закладу : спеціалізований журнал*. 2020. № 3. С. 32–35.

8. Куценко Т. О. Використання допоміжної альтернативної комунікації при навчанні дітей з розладами аутичного спектра. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови*. 2013. Вип. 4 (2). С. 209–218. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ooop_2013_4\(2\)_26](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ooop_2013_4(2)_26).

9. Лаевська Н., Дорошенко В. Засоби допоміжної та альтернативної комунікації : види мов, які полегшують соціальну комунікацію дитини. *Психолог : всеукраїнська газета для психологів, учителів, соціальних педагогів*. 2018. № 13/14. С. 36–49.

10. Ожема А.О. Особливості використання альтернативної та додаткової комунікації в закладах освіти. *Науковий вимір соціально-педагогічних проблем сьогодення: збірник матеріалів VII Міжнародної науково-практичної конференції (25 травня 2023 р., м. Ніжин) / за ред. О. В. Лісовця, С. О. Борисюк*. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2023. С. 248–250.

11. Організація інклюзивного навчання: які зміни починають діяти у 2022 році? (Рівні підтримки). URL: <https://sqe.gov.ua/inkluzyvne-navchannia-2022/>

12. Товкес Ю., Чайка М. Набір Ігор з Піктограмами Для Зошита «Про Мене». Дувогра™. 2021. 36 с.

13. Усатенко Г. В., Чайка М. С. Застосування альтернативної і додаткової комунікації: теоретичний огляд візуальних засобів АДК. *International Scientific And Practical Conference «Current Trends And Factors Of The Development Of Pedagogical And Psychological Sciences In Ukraine And Eu Countries»*. Conference Proceedings, September 25–26. Lublin: Baltija Publishing. 2020. С. 161-165.

14. Усатенко Г. В. Практичні аспекти створення символів альтернативної та додаткової комунікації для відновлення комунікаційних навичок у людей з афазіями. *Наукові студії з соціальної та політичної психології*. 2021. Вип. 47(50). С. 190-200.

15. Цимбал-Слатвінська С. В., Бабій І. В. Формування соціальної взаємодії засобами додаткової та альтернативної комунікації. *Інноваційна педагогіка*. Випуск 43, т. 2. 2022. С. 48–51.

16. Чайка М.С. Вплив засобів альтернативної та додаткової комунікації на розвиток комунікативної діяльності дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. *Освіта і наука – 2022: збірник наук. праць*. К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2022. С. 1142-1144.

17. AAC Technologies to Enhance Participation and Access to Meaningful Societal Roles for Adolescents and Adults with Developmental Disabilities who Require AAC David M Cnaughton and Diane Nelson Bryen *Augmentative and Alternative Communication*, September. 2007. VOL. 23 (3). P. 217 – 229.

18. *Augmentative and alternative communication : models and applications / Filip Loncke* Second edition. | San Diego, CA : Plural Publishing, 2022. | Includes bibliographical references and index. LCCN 2020036591 | ISBN 9781635501223 (paperback) | ISBN 9781635501308 (ebook)

19. Bogdashina O. Communication via objects. *The Voice*. 2017. URL: <https://www.integratedtreatmentservices.co.uk/blog/autism-olga-bogdashina/communication-via-objects/>.

20. Bondy A., Horton C., Frost L. Promoting Functional Communication Within the Home. *Behavior Analysis in Practice*, 2020. №13(2). P. 321–328. URL: https://www.researchgate.net/publication/341329516_Promoting_Functional_Communication_Within_the_Home

21. Bonora G., Dalai G., De Rosa D., Panunzi M., Perondi L., Rubertelli C. PASS: Picture Augmentative Synsemantic System. A new system for AAC habilitative practices, theoretical background. *Inmaterial. Diseño, Arte y Sociedad*. 2019. Vol. 4, No.8. P. 33–78.

22. Daryl Patrick Gamboa Yao. A rapid Literature on the Strategies for Collaboration Between Occupational therapist and Speech-Language Therapist in the Field of Augmentative and Alternative Communication. *Philippine Journal of Allied Health Sciences*. 2021. Vol. 4 (2). DOI: [10.36413/pjahs.0402.007](https://doi.org/10.36413/pjahs.0402.007) URL: https://pjahs.ust.edu.ph/wp-content/uploads/2021/02/9-Yao_B_V4I2.pdf

23. Fonte M. A. D., Boesch M. C.. *Effective Augmentative and Alternative Communication Practices*. 2018. <https://doi.org/10.4324/9781315200750>

24. La Valle C., Chenausky K., Tager-Flusberg H. How do minimally verbal children and adolescents with autism spectrum disorder use communicative gestures to complement their spoken language abilities? *Autism & Developmental Language Impairments*. 2021. DOI: 10.1177/23969415211035065ю URL: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/23969415211035065?fbclid=IwAR3f5nynFZV4cOKM1IVacCuiSRnV-m5zqEmizzqEaqKMq-jn8PuzB1GYOko&>

25. Lima Antão J., Oliveira A., Almeida Barbosa R. T., Crocetta T. B., Guarnieri R., Arab C., Massetti T., Antunes T., Silva A., Bezerra L., Mello Monteiro C. B., Abreu L. C. Instruments for augmentative and alternative communication for children with autism spectrum disorder: a systematic review. *Clinics* (Sao Paulo, Brazil), 2018. 73. 497 p. <https://doi.org/10.6061/clinics/2017/e497> . (in English)

26. Maj Ł. Theoretical Basis of PECS (Picture Exchange Communication System). *Logopedia*. 2018. 47(1). P. 256-276. URL: <https://www.researchgate.net/publication/346717781>

27. Mattie L., Hamrick L. Early communication development in infants and toddlers with Fragile X syndrome. *Autism & Developmental Language Impairments*. 2022. <https://doi.org/10.1177%2F23969415221099403>

28. Murray J., Sandberg A.D., Smith M.M., Deliberato D., Stadskleiv K., Tetzchner S. Communicating the unknown: descriptions of pictured scenes and events presented on video by children and adolescents using aided communication and their peers using natural speech. *Augmentative and Alternative Communication*. 2018. №34 (1). P. 30-39.

29. Oren A., Dromi E., Goldberg S., Mimouni-Bloch A. Pragmatic Profiles of Toddlers With Autism Spectrum Disorder at the Onset of Speech. *Frontiers in Neurology*. 2021. January. DOI: [10.3389/fneur.2020.612314](https://doi.org/10.3389/fneur.2020.612314). URL: https://www.researchgate.net/publication/348567159_Pragmatic_Profiles_of_Toddlers_With_Autism_Spectrum_Disorder_at_the_Onset_of_Speech

30. Østvik J., Ytterhus B., Balandin S. Friendship between children using augmentative and alternative communication and peers: A systematic literature review. *Journal of Intellectual & Developmental Disability*. 2017. №42:4, P. 403-415, DOI: 10.3109/13668250.2016.1247949 (in English)

31. Sigman Marian, et al. «Continuity and Change in the Social Competence of Children with Autism, Down Syndrome, and Developmental Delays». *Monographs of the Society for Research in Child Development*. Vol. 64. URL: www.jstor.org/stable/3181510 (Accessed 29 Dec. 2020).

32. What is AAS? URL : <https://aacinstitute.org/what-is-aac/>

Відео ресурси для семінарів та практичних:

1. Introducing Objects of Reference <https://www.youtube.com/watch?v=vetUsvdJX1A>
2. Introduction to Augmentative and Alternative Communication (AAC) <https://www.youtube.com/watch?v=zmsdLzQW5G0>
3. Communication Tips & Strategies: Communication Boards <https://www.youtube.com/watch?v=Nib6wCDpdhM>
4. Getting Started with Using PECS® <https://www.youtube.com/watch?v=Hs-412lhXb0>
5. What is AAS? Augmentative and Alternative Communication https://www.youtube.com/watch?v=r3m8_YmTDDM
6. Augmentative and Alternative Communication (AAC): Devices

<https://www.youtube.com/watch?v=qB2Fk0KdUuo>

7. Using an Augmentative and Alternative Communication (AAC): Device for Autistic 7 Year old <https://www.youtube.com/watch?v=yoYUDKbvXrE>

8. Вебінар Д. Смаль «Альтернативна комунікація за допомогою карток PECS «Бути почутими» <https://www.youtube.com/watch?v=uIGqHiezf7I>

Ресурси для неформальної освіти та інформальної освіти:

1. Чайка Маргарита. Альтернативні та додаткові комунікації в закладах освіти. Онлайн вебінар на платформі «Всеосвіта» <https://www.youtube.com/watch?v=DfA9E-ZPSnU> (з подальшим розробленням проєкту)

2. Усатенко Ганна. Альтернативна комунікація та візуальна підтримка в інклюзивній та спеціальній освіті <https://www.youtube.com/watch?v=zTHmAG2vI9M> (з подальшим заповненням таблиці)

3. Усатенко Ганна. Допоміжні технології для інклюзії в освіті. Альтернативна та додаткова комунікація для спілкування <https://www.youtube.com/watch?v=COx9XmFZmq0> (з подальшим виконанням творчого завдання)

Електронні ресурси:

<https://arasaac.org/>

<https://www.aphasia.ca/>

<http://www.dyvogra.com/uk/products-for-people-with-autism/>

<https://goboardmaker.com/>

<https://www.sclera.be/en/vzw/home>

ДОДАТКИ

Завдання до семінарських та практичних занять

Змістовий модуль 1.

«Поведінкова концепція комунікації та альтернативні засоби спілкування»

Тема 1. Поведінкові підходи як передумова впровадження АДК.

Семінарське заняття 1.

Завдання. Опрацюйте статтю Bondy A., Horton, C., Frost L. Promoting Functional Communication Within the Home. *Behavior Analysis in Practice*. 2020. №13(2). P. 321–328.

https://www.researchgate.net/publication/341329516_Promoting_Functional_Communication_Within_the_Home

Випишіть найважливіші, на Ваш погляд, ідеї (5-6) та представте їх за ієрархією – від найбільш значущої для АДК до менш важливої. Завдання прикріпіть до ЕНК. Підготуйтеся до дискусії на тему: «Комунікативні навички. Зв'язок з поведінкою. Можливості розвитку».

Форма подання: структурований текст.

Критерії оцінювання роботи та участі у семінарі:

Критерії	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Визначення важливої інформації та узагальнення	Студент/ка визначає усі головні ідеї статті, логічно їх впорядковує за ієрархією.	Студент/ка визначає більшість основних ідей статті та впорядковує їх.	Студент/ка може визначити деякі основні ідеї статті, упорядковує частково або неточно.	Студент/ка не може визначити основні ідеї статті, не робить узагальнення.
Бали	3	2	1-1,5	0
Дотримання дедлайнів	Студент/ка дотримується терміну виконання завдань; своєчасно завантажує їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка зазвичай дотримується терміну виконання завдань; завантажує із незначним запізненням їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка іноді не дотримується терміну виконання завдань; завантажує зі значним запізненням їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка не дотримується терміну виконання завдань; не завантажує їх у систему ЕНК або не здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.
Бали	1	0,75	0,5	0
Термінологічна та орфографічна грамотність	Терміни та поняття вжито грамотно, відсутність помилок.		Допущено незначні помилки.	Наявність термінологічної невідповідності та/або орфографічних помилок.
Бали	1		0,5	0
Робота на семінарському/практичному занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент/ка підготовлений/на до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	Студент/ка підготовлений/на до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	Студент/ка загалом орієнтується в проблематичні теми заняття, ситуативно активний на занятті.	Студент не підготовлений/на до заняття.
Бали	5	4-3	2-1	0
Відвідування ОЧНОГО заняття				1
Відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання)				
Всього				11 балів

Тема 2. Визначення комунікативних ресурсів та дефіцитів у дитини з аутизмом для вибору стратегій АДК.

Практичне заняття 1.

Завдання. Заповніть таблицю «Рівні комунікації та мотиви спілкування» за відео про дитину з аутизмом, посилання: <https://youtu.be/-zAEZLXCdxw>

Розподіліть прояви (категорії) комунікативної поведінки дитини в таблиці.

Рівні комунікації та мотиви спілкування

Мотиви спілкування Рівні спілкування	Відмова	Отримання бажаного					Соціальна взаємодія					Надання і пошук інформації				
Передумисна поведінка																
Навмисна поведінка																
Нестандартне спілкування																
Традиційне спілкування																
Конкретні символи																
Абстрактні символи																
Мовлення																

Підготуйтеся до обговорення результатів збору інформації про комунікативну поведінку дитини та її впорядкування в таблицю.

Форма подання: таблиця.

Критерії оцінювання роботи та участі у практичному занятті:

Критерії	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Ниже стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Представлення інформації та узагальнення	Вся інформація, представлена в таблиці, є чіткою, точною та ретельно підбраною, проаналізованою й узагальненою.	Більшість інформації, представленої в таблиці, є чіткою, точною та ретельно підбраною, узагальненою.	Інформація, представлена в таблиці, є частково точною або неретельно підбраною, узагальненою частково або неточно.	Інформація, представлена в таблиці, не є точною та узагальненою.
Бали	3-2,5	2-1	0,75-0,5	0
Дотримання дедлайнів	Студент/ка дотримується терміну виконання завдань; своєчасно завантажує їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка зазвичай дотримується терміну виконання завдань; завантажує із незначним запізненням їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка іноді не дотримується терміну виконання завдань; завантажує зі значним запізненням їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка не дотримується терміну виконання завдань; не завантажує їх у систему ЕНК або не здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.
Бали	1	0,75	0,5	0
Термінологічна та орфографічна грамотність	Терміни та поняття вжито грамотно, відсутність помилок.		Допущено незначні помилки.	Наявність термінологічної невідповідності та/або орфографічних помилок.
Бали	1		0,5	0
Робота на семінарському/практичному занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент/ка підготовлений/на до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	Студент/ка підготовлений/на до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	Студент/ка загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, ситуативно активний на занятті.	Студент/ка не підготовлений/на до заняття.
Бали	5	4-3	2-1	0
Відвідування ОЧНОГО заняття				1
Відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання)				1
Всього				11 балів

Змістовий модуль 2. «АДК та полімодальний підхід»

Тема 3. Використання предметів та різних видів зображень для АДК.

Семінарське заняття 2.

Завдання. Опрацюйте статтю Communication via objects: <https://www.integratedtreatmentservices.co.uk/blog/autism-olga-bogdashina/communication-via-objects/>. Напишіть конспект. Роботу прикріпіть до ЕНК. Будьте готові до обговорення статті з власними прикладами використання предметів для комунікації.

Форма подання: структурований текст.

Критерії оцінювання роботи та участі у семінарі:

Критерії	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Визначення важливої інформації та узагальнення	Студент/ка зазначає всі головні аспекти/тези статті, логічно їх впорядковуючи та аналізуючи.	Студент/ка зазначає більшість основних аспектів статті та узагальнює їх.	Студент/ка може визначити деякі основні аспекти статті, узагальнює частково або неточно.	Студент/ка не може визначити основні аспекти статті, не робить узагальнення.
Бали	3	2	1-1,5	0
Дотримання дедлайнів	Студент/ка дотримується терміну виконання завдань; своєчасно завантажує їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка зазвичай дотримується терміну виконання завдань; завантажує із незначним запізненням їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка іноді не дотримується терміну виконання завдань; завантажує зі значним запізненням їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка не дотримується терміну виконання завдань; не завантажує їх у систему ЕНК або не здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.
Бали	1	0,75	0,5	0
Термінологічна та орфографічна грамотність	Терміни та поняття вжито грамотно, відсутність помилок.		Допущено незначні помилки.	Наявність термінологічної невідповідності та/або орфографічних помилок.
Бали	1		0,5	0
Робота на семінарському/практичному занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент/ка підготовлений/на до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	Студент/ка підготовлений/на до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	Студент/ка підготовлений/на загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, ситуативно активний на занятті.	Студент/ка не підготовлений/на до заняття.
Бали	5	4-3	2-1	0
Відвідування ОЧНОГО заняття				1
Відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання)				
Всього				11 балів

Практичне заняття 2.

Завдання. Розробіть ілюстровану послідовність дій (ранкова/вечірня/обідня) на вибір. Доберіть набір предметів та/або зображень; впорядкуйте (розробіть послідовність); продумайте техніку пред'явлення, техніку прибирання /відмітку про виконання.

Аргументуйте вибір послідовності, її складові та необхідність: чого саме навчиться дитина за допомогою цієї послідовності (очікуваний результат). За яким принципом відбираються предмети/картинки для послідовності? Скільки етапів у формуванні навички /на скільки операцій можна розбити навичку? Роботу прикріпіть до ЕНК.

Підготуйтеся до обговорення та презентації під час практичного заняття.

Форма подання: презентація.

Критерії оцінювання роботи та участі в практичному занятті:

Критерії	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Представлення інформації та	Вся інформація, представлена в	Більшість інформації, представленої в	Частина інформації, представленої в	Інформація, представлена в

<i>узагальнення</i>	презентації, була чіткою, точною, узагальненою та ретельно підбраною на основі опрацьованих джерел	презентації та була здебільшого чіткою, узагальненою, точною та ретельно підбраною	презентації була чіткою та точною, або не була ретельно підбраною, узагальнена частково або неточно	презентації, не відповідала завданню, узагальнення відсутні
Бали	3	2	1-1,5	0
<i>Дотримання дедлайнів</i>	Студент/ка дотримується терміну виконання завдань; своєчасно завантажує їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка зазвичай дотримується терміну виконання завдань; завантажує із незначним запізненням їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка іноді не дотримується терміну виконання завдань; завантажує зі значним запізненням їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка не дотримується терміну виконання завдань; не завантажує їх у систему ЕНК або не здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.
Бали	1	0,75	0,5	0
<i>Термінологічна та орфографічна грамотність</i>	Терміни та поняття вжито грамотно, відсутність помилок.		Допущено незначні помилки.	Наявність термінологічної невідповідності та/або орфографічних помилок.
Бали	1		0,5	0
Робота на семінарському/практичному занятті (онлайн/офлайн)				
<i>Активність та участь</i>	Студент/ка підготовлений/на до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	Студент/ка підготовлений/на до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	Студент/ка підготовлений/на загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, ситуативно активний на занятті.	Студент/ка не підготовлений/на до заняття.
Бали	5	4-3	2-1	0
Відвідування ОЧНОГО заняття				1
Відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання)				
Всього				11 балів

Тема 4. Поєднання символів, жестів і мовлення у системі альтернативної та допоміжної комунікації.

Практичне заняття 3.

Завдання. Використовуючи словник базових понять із самостійної роботи 4, оберіть тему та складіть соціальну історію (про правила поведінки в транспорті, супермаркеті, садочку, на ігровому майданчику тощо) з використанням жестів, символів та мовлення. Оформіть роботу на сторінку письмового тексту. Завдання прикріпіть до ЕНК. Роздрукуйте словник та соціальну історію, підготуйтеся до презентації роботи під час практичного заняття, обговорення та аналізу.

Форма подання: структурований текст.

Критерії оцінювання роботи та участі у практичному занятті:

Критерії	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
<i>Викладення інформації (рокриття теми)</i>	Інформація викладена в роботі згідно з правилами написання соц. історій, є чіткою, точною, ретельно підбраною та проаналізованою, тему розкрито повністю, творчо.	Більшість інформації, поданої в роботі, є чіткою, точною та ретельно підбраною, тема розкрита.	Інформація, представлена в роботі, є частково точною або не є ретельно підбраною, тема розкрита частково.	Інформація, представлена в роботі, не є точною або структурованою, тема не розкрита.
Бали	3	2	1-1,5	0
<i>Дотримання дедлайнів</i>	Студент/ка дотримується терміну виконання завдань; своєчасно завантажує їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка зазвичай дотримується терміну виконання завдань; завантажує із незначним запізненням їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка іноді не дотримується терміну виконання завдань; завантажує зі значним запізненням їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка не дотримується терміну виконання завдань; не завантажує їх у систему ЕНК або не здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.
Бали	1	0,75	0,5	0
<i>Термінологічна та орфографічна</i>	Терміни та поняття та образи вжито грамотно,		Допущено незначні помилки.	Наявність термінологічної

<i>грамотність</i>	відсутність помилок.			невідповідності та/або помилок.
Бали	1		0,5	0
Робота на семінарському/практичному занятті (онлайн/офлайн)				
<i>Активність та участь</i>	Студент/ка підготовлений/на до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	Студент/ка підготовлений/на до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	Студент/ка загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, ситуативно активний на занятті.	Студент/ка не підготовлений/на до заняття.
Бали	5	4-3	2-1	0
Відвідування ОЧНОГО заняття				1
Відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання)				
Всього				11 балів

Семінарське заняття 3.

Завдання. Опрацюйте статтю CL Valle et al. How do minimally verbal children and adolescents with autism spectrum disorder use communicative gestures to complement their spoken language abilities?

https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/23969415211035065?fbclid=IwAR3f5nynFZV4cOKM1IVacCuiSRnV-m5zqEmizzqEaqKMq-jn8PuzB1GYOko&_ga=2.111111111.111111111.111111111-111111111-111111111

Підготуйте 10 тез до сторінок 1-6 статті. Роботу прикріпіть до ЕНК.

Підготуйтеся до дискусії на тему: «Категорії та функції жестів і мовлення в дослідженні» (спиратися на схему на стор. 6 тексту статті)

Форма подання: структурований текст.

Критерії оцінювання роботи та участі в семінарському занятті:

Критерії	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
<i>Визначення важливої інформації</i>	Студент/ка зазначає всі головні аспекти/тези статті, логічно їх впорядковуючи та узагальнюючи.	Студент/ка зазначає більшість основних аспектів статті, робить узагальнення.	Студент/ка може визначити деякі основні аспекти статті, узагальнює частково або помилково.	Студент/ка не може визначити основні аспекти статті, не узагальнює.
Бали	3	2	1-1,5	0
<i>Дотримання дедлайнів</i>	Студент/ка дотримується терміну виконання завдань; своєчасно завантажує їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка зазвичай дотримується терміну виконання завдань; завантажує із незначним запізненням їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка іноді не дотримується терміну виконання завдань; завантажує зі значним запізненням їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка не дотримується терміну виконання завдань; не завантажує їх у систему ЕНК або не здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.
Бали	1	0,75	0,5	0
<i>Термінологічна та орфографічна грамотність</i>	Терміни та поняття вжито грамотно, відсутність помилок.		Допущено незначні помилки.	Наявність термінологічної невідповідності та/або орфографічних помилок.
Бали	1		0,5	0
Робота на семінарському/практичному занятті (онлайн/офлайн)				
<i>Активність та участь</i>	Студент/ка підготовлений/на до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	Студент/ка підготовлений/на до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	Студент/ка загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, ситуативно активний на занятті.	Студент/ка не підготовлений/на до заняття.
Бали	5	4-3	2-1	0
Відвідування ОЧНОГО заняття				1
Відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання)				
Всього				11 балів

Змістовий модуль 3. «Системність у використанні АДК.»

Тема 5. PECS як система АДК.

Семінарське заняття 4.

Завдання.

Опрацюйте

статтю

https://www.researchgate.net/publication/346717781_Theoretical_Basis_of_PECs_Picture_Exchange_Communication_System. Складіть порівняльну таблицю «Вербальні операнти за Скіннером та фази навчання PECS». Підготуйтеся до обговорення таблиці під час дискусії на семінарі «Теоретичні основи системи PECS».

Форма подання: таблиця.

Критерії оцінювання роботи та участі в семінарському занятті:

Критерії	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Представлення інформації та узагальнення	Вся інформація, представлена в таблиці, є чіткою, точною та ретельно підбраною й проаналізованою, узагальненою.	Більшість інформації, представленої в таблиці, є чіткою, точною та ретельно підбраною, узагальненою.	Інформація, представлена в таблиці, є частково точною або не ретельно підбраною, узагальненою частково або неточно.	Інформація, представлена в таблиці, не є точною і узагальненою.
Бали	3-2,5	2-1	0,75-0,5	0
Дотримання дедлайнів	Студент/ка дотримується терміну виконання завдань; своєчасно завантажує їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка зазвичай дотримується терміну виконання завдань; завантажує із незначним запізненням їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка іноді не дотримується терміну виконання завдань; завантажує зі значним запізненням їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка не дотримується терміну виконання завдань; не завантажує їх у систему ЕНК або не здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.
Бали	1	0,75	0,5	0
Термінологічна та орфографічна грамотність	Терміни та поняття вжито грамотно, відсутність помилок.		Допущено незначні помилки.	Наявність термінологічної невідповідності та/або орфографічних помилок.
Бали	1		0,5	0
Робота на семінарському/практичному занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент/ка підготовлений/на до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	Студент/ка підготовлений/на до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	Студент/ка загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, ситуативно активний на занятті.	Студент/ка не підготовлений/на до заняття.
Бали	5	4-3	2-1	0
Відвідування ОЧНОГО заняття				1
Відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання)				
Всього				11 балів

Практичне заняття 4.

Завдання. Спираючись на теоретичний матеріал лекції 5, визначте та опишіть перелік навичок дитини з аутизмом (гіпотетичної або з вашого досвіду), які мають бути сформовані на кінець кожного етапу впровадження системи PECS (що повинна вміти робити дитина на кінець кожного етапу перед переходом на наступний?). Роботу у вигляді таблиці прикріпіть до ЕНК.

Використовуючи набір предметів і зображень до практичного завдання 2, зазначений перелік навичок дитини з аутизмом у письмовій роботі, будьте готові до моделювання ситуації навчання дитини з аутизмом використовувати систему PECS.

Форма подання: таблиця.

Критерії оцінювання роботи та участі у практичному занятті:

Критерії	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів

Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Представлення інформації та узагальнення	Вся інформація, представлена в таблиці, є чіткою, точною та ретельно підбраною, проаналізованою, узагальненою.	Більшість інформації, представленої в таблиці, є чіткою, точною та ретельно підбраною, узагальненою.	Інформація, представлена в таблиці, є частково точною або не ретельно підбраною, узагальненою частково або неточно.	Інформація, представлена в таблиці, не є точною та узагальненою.
Бали	3-2,5	2-1	0,75-0,5	0
Дотримання дедлайнів	Студент/ка дотримується терміну виконання завдань; своєчасно завантажує їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка зазвичай дотримується терміну виконання завдань; завантажує із незначним запізненням їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка іноді не дотримується терміну виконання завдань; завантажує зі значним запізненням їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка не дотримується терміну виконання завдань; не завантажує їх у систему ЕНК або не здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.
Бали	1	0,75	0,5	0
Термінологічна та орфографічна грамотність	Терміни та поняття вжито грамотно, відсутність помилок.		Допущено незначні помилки.	Наявність термінологічної невідповідності та/або орфографічних помилок.
Бали	1		0,5	0
Робота на семінарському/практичному занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент/ка підготовлений/на до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	Студент/ка підготовлений/на до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	Студент/ка загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, ситуативно активний на занятті.	Студент/ка не підготовлений/на до заняття.
Бали	5	4-3	2-1	0
Відвідування ОЧНОГО заняття				1
Відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання)				
Всього				11 балів

Тема 6. Комунікативні дошки та книги. Електронні засоби комунікації.

Практичне заняття 5.

Завдання. Використовуючи мобільні додатки **GoTalk Now, Card Talk, Digital Inclusion** (для iOS) або **Avaz AAC, CommBoards Lite, Talk in Pictures X** (для Android), створіть початковий словник для 3-річної дитини з аутизмом та низьким рівнем сформованості комунікативних навичок. Скріншоти екрану завантажте в ЕНК.

Використовуючи матеріал підготовчого завдання будьте готовими на парі аргументувати створений словник та розширити його.

Форма подання: презентація зі скріншотів.

Критерії оцінювання роботи та участі у практичному занятті:

Критерії	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Представлення інформації та узагальнення	Вся інформація, представлена в презентації, є чіткою, точною, узагальненою та ретельно підбраною на основі опрацьованих джерел.	Більшість інформації, представленої в презентації, є здебільшого чіткою, точною, узагальненою та ретельно підбраною.	Частина інформації, представленої в презентації, є чіткою та точною, або не ретельно підбраною, узагальнено частково або неточно.	Інформація, представлена в презентації, не відповідає завданню, відсутні узагальнення.
Бали	3-2,5	2-1	0,75- 0,5	0
Дотримання дедлайнів	Студент/ка дотримується терміну виконання завдань; своєчасно завантажує їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка зазвичай дотримується терміну виконання завдань; завантажує із незначним запізненням їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка іноді не дотримується терміну виконання завдань; завантажує зі значним запізненням їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка не дотримується терміну виконання завдань; не завантажує їх у систему ЕНК або не здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.
Бали	1	0,75	0,5	0
Термінологічна та орфографічна	Терміни та поняття вжито грамотно, відсутність		Допущено незначні помилки.	Наявність термінологічної

<i>грамотність</i>	помилки.			невідповідності та/або орфографічних помилок.
Бали	1		0,5	0
Робота на семінарському/практичному занятті (онлайн/офлайн)				
<i>Активність та участь</i>	Студент/ка підготовлений/на до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	Студент/ка підготовлений/на до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	Студент/ка загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, ситуативно активний на занятті.	Студент/ка не підготовлений/на до заняття.
Бали	5	4-3	2-1	0
Відвідування ОЧНОГО заняття				1
Відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання)				
Всього				11 балів

Змістовий модуль 4.« Індивідуальні системи АДК.»

Тема 7. Індивідуальні системи АДК для дитини з аутизмом в освітньому середовищі.

Семінарське заняття 5.

Завдання. Заповніть пункт 4 в ППР «Рекомендації щодо організації освітнього процесу особи з ООП». Заповнений витяг цього пункту ППР прикріпіть до ЕНК.

Під час семінару будьте готові до презентації та аналізу письмової роботи; обговорення прикладів впровадження індивідуальної системи АДК для молодшого школяра.

Форма подання: структурований текст.

Критерії оцінювання роботи та участі в семінарському занятті:

Критерії	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
<i>Виклад інформації, структурованість, розкриття теми</i>	Інформація представлена чітко, точно, творчо. Структурні елементи й особливості доречно розкривають тему і мету завдання.	Більшість інформації, викладеної в роботі, є чіткою, точною та ретельно підбраною. Структура в цілому дозволяє розкрити тему.	Інформація, представлена в роботі, є частково точною або не є обґрунтованою. Тема розкрита частково, структура нечітка.	Інформація, представлена в роботі, не структурована. Тема не розкрита.
Бали	3	2	1-1,5	0
<i>Дотримання дедлайнів</i>	Студент/ка дотримується терміну виконання завдань; своєчасно завантажує їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка зазвичай дотримується терміну виконання завдань; завантажує із незначним запізненням їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка іноді не дотримується терміну виконання завдань; завантажує зі значним запізненням їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка не дотримується терміну виконання завдань; не завантажує їх у систему ЕНК або не здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.
Бали	1	0,75	0,5	0
<i>Термінологічна та орфографічна грамотність</i>	Терміни та поняття вжито грамотно, відсутність помилок.		Допущено незначні помилки.	Наявність термінологічної невідповідності та/або орфографічних помилок.
Бали	1		0,5	0
Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)				
<i>Активність та участь</i>	Студент/ка підготовлений/на до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	Студент/ка підготовлений/на до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	Студент/ка загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, ситуативно активний на занятті.	Студент/ка не підготовлений/на до заняття.
Бали	5	4-3	2-1	0
Відвідування ОЧНОГО заняття				1
Відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання)				
Всього				11 балів

Змістовий модуль 5. «Стратегії впровадження альтернативної та допоміжної комунікації.»

Тема 8. Розроблення і реалізація стратегій альтернативної та допоміжної комунікації для дітей з РАС.

Семинарське заняття 6.

Завдання. Опрацювати статтю «AAC INTERVENTIONS FOR AUTISM: A RESEARCH SUMMARY» за посиланням: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ814395.pdf>

Як підготовку до семінару завантажити в ЕНК. Написати есе, що висвітлювало би:

- види АДК напрямів, опрацьованих в огляді;
- кількість досліджень на користь кожного;
- особливості кожного напрямку;
- переваги.

На занятті бути готовими обговорити особливості впровадження та ефективність різних підходів АДК (особлива роль методів з науково-доведеною ефективністю).

Форма подання: есе.

Критерії оцінювання роботи та участі в семінарському занятті:

Критерії	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Викладення інформації	Інформація викладена в есе згідно правил, є чіткою, точною, ретельно підбраною та проаналізованою. Тему розкрито повністю.	Більшість інформації, викладеної в есе, є чіткою, точною та ретельно підбраною. Тему розкрито достатньо.	Інформація, представлена в есе, є частково точною або не є ретельно підбраною. Тему розкрито частково.	Інформація, представлена в есе, не є точною. Тему не розкрито.
Бали	3-2,5	2-1	0,75-0,5	0
Дотримання дедлайнів	Студент/ка дотримується терміну виконання завдань; своєчасно завантажує їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка зазвичай дотримується терміну виконання завдань; завантажує із незначним запізненням їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка іноді не дотримується терміну виконання завдань; завантажує зі значним запізненням їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка не дотримується терміну виконання завдань; не завантажує їх у систему ЕНК або не здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.
Бали	1	0,75	0,5	0
Термінологічна та орфографічна грамотність	Терміни та поняття вжито грамотно, відсутність помилок.		Допущено незначні помилки.	Наявність термінологічної невідповідності та/або орфографічних помилок.
Бали	1		0,5	0
Робота на семінарському/практичному занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент/ка підготовлений/на до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	Студент/ка підготовлений/на до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	Студент/ка загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, ситуативно активний на занятті.	Студент/ка не підготовлений/на до заняття.
Бали	5	4-3	2-1	0
Відвідування ОЧНОГО заняття				1
Відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання)				
Всього				11 балів

Практичне заняття 6.

Завдання. Ознайомтесь із прикладом комунікативної матриці дитини з аутизмом. Розробіть стратегію впровадження системи АДК, враховуючи потреби дитини. Письмову роботу прикріпіть до ЕНК.

Підготуйтеся презентувати роботу та аргументувати свій вибір стратегії на практичному занятті.

Форма подання: структурований текст.

Критерії оцінювання роботи та участі у практичному занятті:

Критерії	Вищий стандарт	Відповідає стандартам	Наближення до стандартів	Нижче стандартів
Критерії оцінювання підготовленого завдання				
Виклад інформації, структурованість, розкриття теми	Інформація представлена чітко, точно, творчо. Структурні елементи й особливості доречні, розкривають тему і мету завдання.	Більшість інформації, викладеної в роботі, є чіткою, точною та ретельно підбраною. Структура в цілому дозволяє розкрити тему.	Інформація, представлена в роботі, є частково точною або не є обґрунтованою. Тема розкрита частково, структура нечітка.	Інформація, представлена в роботі, не структурована. Тема не розкрита
Бали	3	2	1-1,5	0
Дотримання дедлайнів	Студент/ка дотримується терміну виконання завдань; своєчасно завантажує їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка зазвичай дотримується терміну виконання завдань; завантажує із запізненням їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка зазвичай дотримується терміну виконання завдань; завантажує із запізненням їх у систему ЕНК або здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.	Студент/ка не дотримується терміну виконання завдань; не завантажує їх у систему ЕНК або не здає у роздрукованому варіанті особисто викладачу.
Бали	1	0,75	0,5	0
Термінологічна та орфографічна грамотність	Терміни та поняття вжито грамотно, відсутність помилок.		Допущено незначні помилки.	Нааявність термінологічної невідповідності та/або орфографічних помилок.
Бали	1		0,5	0
Робота на семінарському занятті (онлайн/офлайн)				
Активність та участь	Студент/ка підготовлений/на до заняття, демонструє розуміння матеріалу на високому рівні та ефективно його презентує, бере активну участь в усіх видах діяльності на занятті.	Студент/ка підготовлений/на до заняття, демонструє розуміння матеріалу на достатньому рівні та добре його презентує, активний на занятті.	Студент/ка загалом орієнтується в проблематиці теми заняття, ситуативно активний на занятті.	Студент/ка не підготовлений/на до заняття.
Бали	5	4-3	2-1	0
Відвідування ОЧНОГО заняття				1
Відвідування ОНЛАЙН заняття (в умовах дистанційного навчання)				
Всього				11 балів